

**NECESITATEA PROTECȚIEI JURIDICO-PENALE
A SECRETULUI PROFESIONAL REPRODUCTIV**

Lilia GÎRLA

Luând în considerare conținutul dispoziției de la alin.(1) art.177 CP RM (Încălcarea inviolabilității vieții personale), obiectul imaterial al acestei infracțiuni poate fi format, inclusiv din informația ce constituie secretul profesional medical. Confidențialitatea informației medicale devine o chestiune extrem de sensibilă, în special în materia protecției datelor cu privire la aplicarea tehnologiilor reproductive, precum și cu privire la persoana pacientului și a donatorului. În opinia noastră, secretul profesional reproductiv, ca varianta-tip a secretului medical, include informația cu privire la aplicarea tehnologiilor reproductive; întreruperea artificială a sarcinii; efectuarea intervențiilor medicale pentru schimbarea sexului persoanei. Încălcarea regimului confidențial al acestor informații poate cauza un prejudiciu considerabil drepturilor și intereselor legitime ale omului, în comparație cu divulgarea datelor medicale cu caracter general. Astfel, există necesitatea extinderii obiectului imaterial al infracțiunii prevăzute la art.177 Cod penal al Republicii Moldova, pe de o parte, și al infracțiunii prevăzute la art.227 din Noul Cod penal al României. Mai mult, considerăm că norma juridico-penală care ar incrimina divulgarea secretului profesional ar trebui să prevadă și anumite semne agravante, cum ar fi divulgarea categoriilor speciale de date medicale încredințate sau obținute în virtutea îndeplinirii competențelor profesionale (date privind boală venerică; boală psihică; alcoolism, narcomanie, toxicomanie; maladii din sfera urogenitală; intervenții chirurgicale legate cu funcția reproductivă a persoanei etc.).

Așadar, apariția, implementarea în practică și expansiunea noilor tehnologii medicale în domeniul reproducerii umane implică luarea deciziei asupra vieții produsului de concepție și utilizarea informației genetice etc. [1, p.20]. În acest sens, se arată că fertilizarea sau procrearea, în termeni medicali, reprezintă actul prin care este adusă pe lume o nouă ființă. Actul presupune însă mari probleme de natură

morală și juridică [2, p.7]. Cu scop de protecție a informației care constituie secret profesional reproductiv, avem nevoie de concretizarea a regimului respectiv de confidențialitate în actele normative extrapenale, ce reglementează raporturile sociale legate de tehnologii reproductive, precum și stabilesc răspundere pentru divulgarea secretului profesional reproductiv.

Autorul K.Kiricenko face o paralelă între secretul medical reproductiv și secretul adopției, argumentând necesitatea protecției juridice a intereselor *părintelui social* (cei care îl cresc pe copil, ca și în cazul părinților adoptivi) ce primează asupra intereselor *părintelui genetic (biologic)*. Așadar, autorul propune introducerea unei măsuri juridice asemănătoare cu protecția secretului adopției – ***protecția juridico-penală a secretului reproductiv*** [3, p.97-98]. Prin urmare, secretul reproductiv constituie *un institut specific de drept care cuprinde în sine mai multe norme juridice de diferită apartenență ramurală, ce parțial conțin normele cu privire la secretul medical, pe de o parte, și normele referitoare la secretul adopției, ce doar se intersectează cu secretul profesional medical, însă nu coincide*. Secretul profesional reproductiv, în opinia autorului K.Kiricenko, reprezintă *datele cu privire la originea reală a copilului, născut prin tehnologii reproductive* [3, p.97-98].

Cu titlu de exemplu vom arăta că în conformitate cu prevederile alin.(1) art.445 Cod civil al României din 2009 (Confidențialitatea informațiilor), *orice informații privind reproducerea umană asistată medical sunt confidențiale*. Cu toate acestea, în cazul în care, în lipsa unor astfel de informații, există riscul unui prejudiciu grav pentru sănătatea unei persoane astfel concepute sau a descendenților acesteia, instanța poate autoriza transmiterea lor, în mod confidențial, medicului sau autorităților competente. De asemenea, oricare dintre descendenții persoanei astfel concepute poate să se prevaleze de acest drept, dacă faptul de a fi privat de informațiile pe care le cere poate să prejudicieze grav sănătatea sa ori pe cea a unei persoane care îi este apropiată.

Legea Republicii Moldova nr.185 din 24.05.2001 *cu privire la ocrotirea sănătății reproductive și planificarea familială* [4] prevede

în alin.(1) art.12 (Dreptul la confidențialitate în realizarea drepturilor la reproducere), orice persoană are dreptul la recunoașterea drept confidențială a informației despre adresarea sa în instituțiile respective în legătură cu realizarea drepturilor sale la reproducere și la ocrotirea sănătății reproductive, precum și despre măsurile luate și starea sănătății sale reproductive. Potrivit alin. (3) art.12 din această Lege, omul are dreptul la alegerea persoanei căreia să îi încredințeze informația despre starea sănătății sale reproductive. Anume alegerea benevolă a presăătorului de servicii medicale reproductive denotă caracterul profesional al secretului medical analizat.

În conformitate cu prevederile lit.c) art.8 din Legea Republicii Moldova nr.138 din 15.06.2012 *privind sănătatea reproducerii* [5] (Principiile de realizare a drepturilor), integritatea vieții private și a secretului familial constituie principiul de bază conform căruia se realizează drepturile la reproducere. Potrivit alin.(8) art.9 din aceeași Lege, *datele referitoare la tratamentul infertilității prin aplicarea tehnologiilor de asistare medicală a reproducerii umane sunt confidențiale și constituie un secret medical*, iar, potrivit alin.(9) art.11 al Legii RM nr.138/2012, *orice informație a cuplului heterosexual, legată de tratamentul infertilității prin aplicarea metodelor de fertilizare in vitro, constituie un secret medical și nu va fi transmis altor persoane fără consimțământul cuplului*.

În conformitate cu *Regulamentul acordării serviciilor de reproducere umană asistată medical, aprobat prin Anexa la Ordinul Ministerului Sănătății al Republicii Moldova nr.149 din 23.02.2017* [6], reproducerea umană asistată medical reprezintă actul medical ce cuprinde ansamblul tratamentelor și procedurilor de inseminare artificială sau de fertilizare *in vitro*, de manipulare medicală în laborator a materialului genetic feminin și masculin, în scopul fecundării artificiale a ovulelor, manipulare a spermei și/sau a embrionilor proveniți din fecundarea extracorporală și implantarea acestora; documentația necesară pentru efectuarea tratamentului infertilității prin metode de reproducere umană asistată medical se va păstra în dosarul personal, iar cuplurile ce suferă de infertilitate din cauza factorului masculin pot să beneficieze de donarea confidențială a

spermei, precum și personalul medical antrenat în acest gen de activitate va asigura confidențialitatea procedurii, cât și a donatorului. La nivelul Regulamentului analizat, conform pct.44 alin.(2), identitatea donatorului este confidențială. Mai mult, Regulamentul garantează nu doar confidențialitatea informației cu privire la tehnici de reproducere asistate medical (*latura informațională a confidențialitate*), precum și asigurarea încăperilor separate, care asigură confidențialitatea persoanei (*latura faptică a confidențialității*). Astfel, în conformitate cu pct.50 al acestui Regulament, serviciile de consiliere se asigură de către personal special pregătit în acest domeniu în încăperi separate, care să asigure confidențialitatea persoanei. În special, în pct.52 al aceluiași Regulament prevede că personalul medical implicat în acordarea serviciilor de reproducere umană asistată trebuie să respecte cu strictețe confidențialitatea actului medical.

Autorii V.Moșin, A.Eșanu arată că medicul care utilizează tehnica va păstra anonimul donatorului, ca și secretul asupra tehnicii de procesare artificială. Numai în caz de necesitate, pentru sănătatea copilului, se pot furniza date privind caracteristicile genetice ale donatorului [7, p.97].

În acest sens, regimul secret al datelor confidențiale referitoare la tehnici reproductive va include: informații cu privire la datele confidențiale ale persoanelor implicate în realizarea acestor tehnici, precum și numărul lor; date cu privire la locul unde a avut loc fecundarea; date cu privire la tehnica de fecundare aleasă.

Referințe:

1. PALADI, Gh. Realizări în domeniul sănătății reproductive: eficiență, riscuri, aspecte etico-morale. În: *Buletinul Academiei de Științe a Moldovei. Științe medicale*, 2005, nr.2(2), pp.20-24. ISSN 1857-0011
2. GUȚAN, Sabin. *Reproducerea umană asistată medical și filiația*. Sibiu: Universitatea „Lucian Blaga”, Facultatea de Drept „Simion Bărnuțiu”, 2009, p.7.
3. КИРИЧЕНКО, К.А. Правовой режим репродуктивной тайны. В: *Вестник НГУ. Серия: Право*, 2007, том 3, выпуск 1, сс.97-103. (ISSN 1818-7986.)
4. *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2001, nr.90-91.
5. Legea Republicii Moldova nr138 din 15.06.2012 privind sănătatea reproducerii. Legea Republicii Moldova nr.185 din 24.05.2001 cu privire

la ocrotirea sănătății reproductive și planificarea familială. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2012, nr.205-207.

6. Regulamentul acordării serviciilor de reproducere umană asistată medical, aprobat prin Anexa la Ordinul Ministerului Sănătății al Republicii Moldova, nr.149 din 23.02.2017 [Accesat: 24.06.2019] (Disponibil: http://old2.ms.gov.md/sites/default/files/legislatie/regulament_reproducere_umana_anexa_1.pdf)
7. MOȘIN, V., EȘANU, A. Aspecte etice ale reproducerii umane asistate medical. În: *Buletin de Perinatologie*, 2012, nr.3, p.89-97 ISSN 1810-5289.